

Prinesie brexit zvýšenie odvodov SR do rozpočtu EÚ? Koľko nás môže stať rozvod?

Odbor európskych politík | Mária Repková, Andrej Šimo | Bratislava | 29.3.2017

Britská premiérka Theresa May v januári 2017 počas svojho prejavu v Lancaster House vyhlásila, že „dni, keď Británia platila každoročne Európskej únii obrovské príspevky skončia“. Nechala však otvorenú možnosť „platiť primerané príspevky EÚ v budúcnosti za účasť na špecifických programoch“. Ako však bude vyzeráť finančné vyrovnanie Veľkej Británie (VB) s EÚ (tzv. Financial Settlement of the UK membership in the EU) je ešte dnes veľmi ťažké predpovedať. **Koľko za brexit zaplatí Slovensko?** Finálna dohoda o rozpočtovo-finančnom vyrovnaní medzi VB a EÚ bude závisieť od viacerých faktorov. Predovšetkým od formy dohody o prístupe na voľný trh, od rozhodnutia VB zúčastniť sa niektorých programov EÚ (najmä v oblasti vedy a výskumu) a od spôsobu akým sa obe strany vysporiadajú s aktívami (majetok EÚ) a pasívami (záväzky z minulosti). **Najkonzervatívnejší scenár počítá s nulovými príspevkami VB do rozpočtu EÚ hneď po jej vystúpení¹.** Pre rozpočet EÚ by to predstavovalo veľký, ale nie deštruktívny výpadok. **Zvyšné štáty EÚ by sa v takomto prípade museli dohodnúť, či tento výpadok doplnia zo štátnej kasy, alebo radšej zoškrtajú výdavky rozpočtu EÚ.** V nasledovnom komentári sa pozrieme na tieto otázky a zameriame sa na možné finančné dopady tohto scenára na SR.

Rozpočet EÚ ročne štíhlejší o 8,9 mld. EUR

Príjmy VB z rozpočtu EÚ tvorili priemerne za obdobie rokov 2010 až 2015 6,8 mld. EUR / rok, odvody do rozpočtu EÚ po zohľadnení britského rabatu² priemerne 15,7 mld. EUR / rok. **VB teda patrí medzi čistých prispievateľov a po jej vystúpení by tak v rozpočte EÚ priemerne chýbalo približne 8,9 mld. EUR / rok.**

Tabuľka č. 1: Prehľad odvodov a príjmov VB do/z rozpočtu EÚ v rokoch 2010 až 2015³

Príjmy VB z rozpočtu EÚ (v mil. EUR)	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Priemer za roky 2010 - 2015
Spoločná poľnohospodárska politika	3 941	3 961	4 183	3 958	3 952	3 789	3 964
Regionálna politika	1 670	1 212	1 280	665	1 723	1 783	1 389
Konkurencieschopnosť	931	1 187	1 269	1 442	1 024	1 590	1 240
Iné	204	210	202	243	286	297	240
SPOLU	6 746	6 570	6 934	6 308	6 985	7 458	6 833

Odvody VB do rozpočtu EÚ (v mil. EUR)	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Priemer za roky 2010 - 2015
	14 659	13 825	16 178	17 068	15 155	17 218	15 684

¹ VB bude prispievať do rozpočtu EÚ až do dátumu oficiálneho vystúpenia, aktivovanie článku 50 nemá na britské príspevky do rozpočtu EÚ okamžitý vplyv.

² V roku 1984 si VB vyrokovala zľavu z príspevkov do rozpočtu Európskeho hospodárskeho spoločenstva (EHS). V tom čase patrila VB medzi menej vyspelé členské štáty EHS, avšak patrila medzi najväčších čistých prispievateľov.

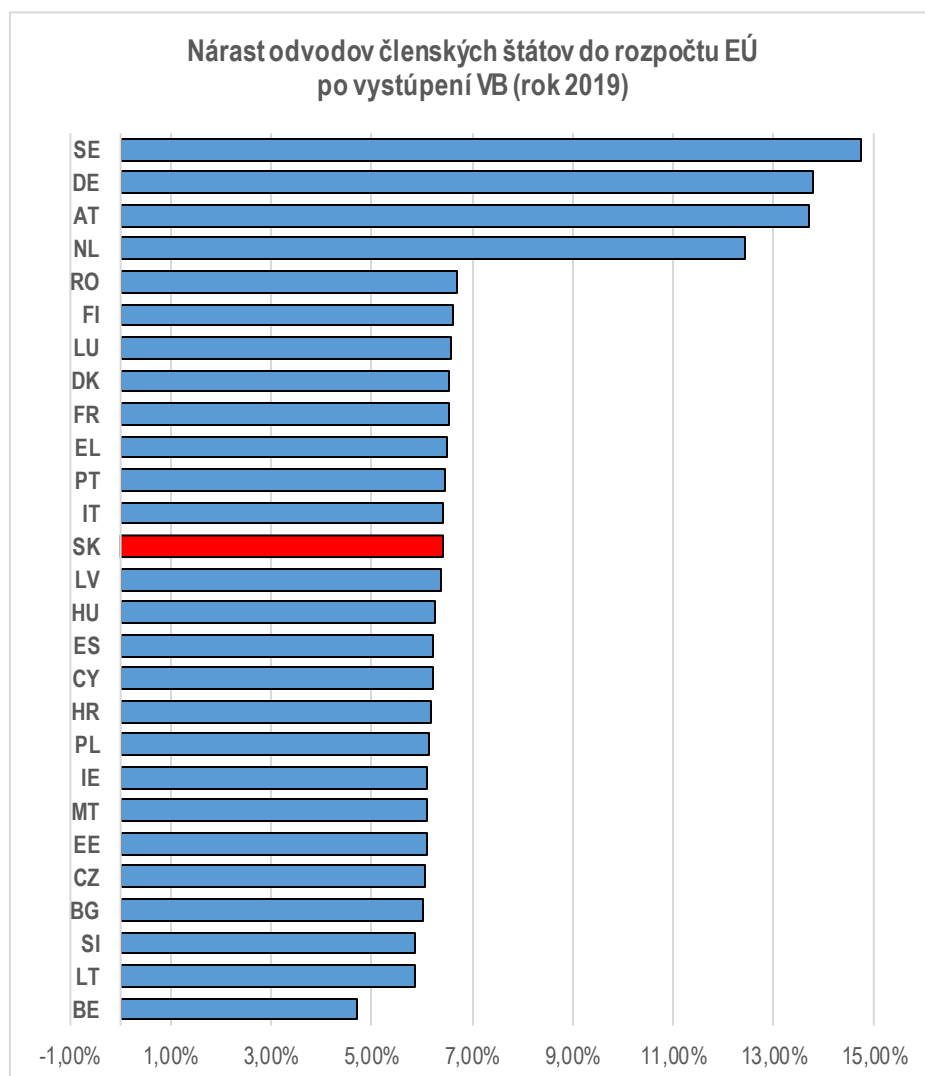
³ Zdroj: http://ec.europa.eu/budget/figures/interactive/index_en.cfm

SR by mohla ročne odvádzať o 60 miliónov viac

Otvorením článku 50 Lisabonskej zmluvy sa dnes (29. marca 2017) spustil formálny proces odchodu VB z EÚ, ktorý bude trvať 2 roky. V praxi to znamená, že v marci 2019 nebude už VB členským štátom EÚ. Z hľadiska rozpočtových dopadov by tak práve rok 2019 mohol byť prvým, v ktorom sa prejaví výpadok príspevku VB do rozpočtu EÚ. **Vychádzajúc z predpokladu, že príspevok VB by bol v roku 2019 resp. 2020 nulový** a výška rozpočtu EÚ by bola znížená len o príjem VB z rozpočtu EÚ, **by tento výpadok znamenal nárast príspevkov SR o približne 60 mil. EUR ročne**, čo predstavuje menej ako 0,1 % HDP SR.

Najviac by doplatili Švédci

V relatívnom vyjadrení by tento nárast predstavoval približne 6,5% a spomedzi štátov EÚ 27 by patril k priemeru. Na brexit by najvýraznejšie doplatilo Švédsko, no významný dopad by zaznamenalo aj Nemecko, Rakúsko a Holandsko, spolu ide štáty, ktoré si v minulosti vyrokovali výnimku z britského rabatu (výnimka z výnimky)⁴.

⁴ Britský rabat znamená, že príspevok VB sa znižuje ročne o približne 4 až 5 mld. EUR. Túto sumu musia doplatiť zvyšné členské štáty, avšak Švédsko, Nemecko, Rakúsko a Holandsko iba v obmedzenej miere. Po vystúpení VB z EÚ a zániku britského rabatu automaticky zanikne aj s ním spojená výnimka pre uvedené 4 štáty.

V prípade, že by súčasťou dohody VB a EÚ27 bolo pokračovanie splácania záväzkov z minulosti a pokračovanie príspevkov VB do vybraných európskych projektov (napr. veda a výskum), dopady na EÚ27 a SR by boli z krátkodobého hľadiska nižšie. V dlhodobom horizonte (približne po roku 2023) by sa ale príspevok VB ustálil na oveľa nižšej hodnote ako v súčasnosti a dopad na SR by sa priblížil hodnotám z predchádzajúceho scenáru.

Budúcnosť bez Veľkej Británie: nárast príspevkov alebo menej výdavkov?

Nemenej zaujímavou bude otázka, ako sa s týmto čiastočným / úplným výpadkom príspevkov VB do rozpočtu EÚ vysporiadajú zvyšné členské štáty. Ako sme ukázali, pri nezmenenej výške rozpočtu EÚ by úplný výpadok príspevkov VB priniesol značný nárast príspevkov všetkých členských štátov, a to predovšetkým čistých prispievateľov do rozpočtu EÚ⁵. **Vylúčiť sa preto nedá ani tlak na zachovanie súčasnej úrovne príspevkov členských štátov, sprevádzaný poklesom výdavkov EÚ, vrátane politik, v ktorých je SR výrazným príjemcom.** V praxi by to znamenalo zníženie výdavkov EÚ o viac ako 20 mld. EUR / rok. Z každej miliardy rozpočtu EÚ, získa SR približne 20 miliónov, a preto tento post-brexít rozpočtový scenár môže mať na SR ešte väčší vplyv než konkrétna podoba dohody o finančnom vyrovnaní VB s EÚ (resp. jej absencia).

Významným dopadom vystúpenia VB z EÚ môže byť práve **kvalitatívna reforma rozpočtu Únie**, vrátane jeho príjmovej a výdavkovej strany. Vystúpenie VB z EÚ pritom nebude dôvodom ale spúšťačom týchto zmien, ktoré sú okrem iného motivované dlhodobou nespokojnosťou čistých prispievateľov s fungovaním rozpočtu (nedostatočná flexibilita a agilita, t.j. neschopnosť rozpočtu reagovať na neočakávané výzvy) a novými prioritami EÚ (migračná kríza, bezpečnostná kríza, klimatické zmeny, slabá konkurencieschopnosť). Aktuálny 7-ročný rozpočet EÚ (finančný rámec) sa končí v roku 2020 a už ku koncu tohto roku (2017) by mala Európska komisia predložiť návrh na jeho nástupcu. Brexit sa teda paradoxne stáva možnosťou zefektívniť rozpočet EÚ, ako aj celkové fungovanie EÚ, ktoré zároveň určuje podobu spoločného rozpočtu.

⁵ Medzi najväčších čistých prispievateľov aktuálne patria: Holandsko, VB, Švédsko, Dánsko, Fínsko, Nemecko, Rakúsko a Francúzsko.